

ПОТЕНЦІАЛ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ГАЛУЗІ ЦИВІЛЬНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ

У статті проаналізовано і описано основні характеристики активних методів навчання іноземних мов, що сприяють досягненню необхідного рівня лексичної компетентності в професійно орієнтованому читанні. Розглянуті типи фахових знань та їх роль у освітньому процесі і навчанні іноземних мов майбутніх інженерів цивільного будівництва. Згідно з результатами проведеного опитування студентів IV курсу галузі будівництва та цивільної інженерії Київського національного університету будівництва і архітектури при різних способах подання словесного матеріалу [1, с. 143], виділена провідна репрезентативна система, що задіяна в стратегії швидкого запам'ятовування слів студентами при різних способах подачі словесного матеріалу. Наголошується на необхідності враховувати знання закономірностей сприйняття через провідні репрезентативні системи студента у процесі активних методів навчання, оскільки врахування закономірностей сприйняття через провідні репрезентативні системи, їх осмислення, розвиток різних видів пам'яті, уваги, занурення у комплексний досвід і активна оцінка допомагають студенту швидко опанувати нову лексику і надають підтримку у розумінні текстів іноземною мовою.

Ключові слова: активні методи навчання іноземних мов, динамічна модель навчання, психологічні механізми, імпрінтинг, репрезентативна система.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Вивчаючи матеріали про новітні методи освіти, нами були виділені активні методи як основні, що повною мірою можуть розкрити потенціал взаємодії студента і викладача. Науковці дають такі визначення активних методів навчання (АМН).

А.М. Смолкін визначає АМН як способи активації навчально-освітньої діяльності студента, що спонукають його до активної розумової і практичної діяльності в процесі оволодіння матеріалом, при активній діяльності викладача і студента [10, с. 30].

І.М. Дичківська визначає активне навчання як організацію та ведення навчального процесу, яка спрямована на всебічну активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів за допомогою широкого, бажано комплексного, використання як педагогічних (дидактичних), так і організаційно-управлінських засобів [6, с. 17].

Розділяючи точку зору науковців, ми наголошуємо, що АМН – це активна навчально-пізнавальна діяльність і взаємодія викладача і студента. Вважаємо, що вивчаючи механізми активної навчально-пізнавальної діяльності треба брати до уваги значення репрезентативних систем студентів.

Для досягнення необхідного рівня лексичної компетентності в професійно орієнтованому читанні недостатня кількість годин навчання для бакалаврів і магістрів може бути частково компенсована застосуванням АМН та спеціально розробленими засобами для оволодіння іноземною мовою (ІМ).

Зокрема, актуальною є проблема виокремлення спільних психологічних чинників, що дозволяють студенту активно опанувати нову професійну лексику і надавати підтримку у розумінні новітньої технічної літератури в професійних виданнях, продуктивної участі в міжнародних виставках та формування розуміння нового в галузі будівництва та цивільної інженерії для подальшого розвитку міжнародних ділових стосунків з країнами-виробниками технічного обладнання та інвесторами, зацікавленими у втіленні новітніх технічних розробок вітчизняних конструкторських бюро і дослідницьких лабораторій. Одним із засобів оптимізації підготовки майбутнього фахівця вважається попередній професійний досвід. З огляду на викладене, необхідно проаналізувати й описати основні характеристики АМН ІМ, що сприяють досягненню необхідного рівня лексичної компетентності в англійськомовному професійно орієнтованому читанні.

Програма з англійської мови для професійного спілкування студентів передбачає наступні вимоги до рівня володіння мовою (РВМ) в академічному і професійному середовищах у світових масштабах, які вимірюються міжнародно визнаними мовними іспитами: для бакалаврських курсів – B2+ (Інженерні науки), для магістерських курсів – C1 (Технологія, Математичні науки) [2, с. 2] і відповідну освітньо-професійну програму та набуття компетентностей для виконання завдань інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, а саме, володіння професійною лексикою в читанні технічних текстів для подальшої діяльності в реальних життєвих ситуаціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Проблеми АМН, зокрема тих чи інших їх складових, що активізують навчально-пізнавальну діяльність студента при вивченні ІМ, були об'єктом наукових досліджень багатьох учених: Р. Ділтса і К. Фопель (технології динамічного навчання), А.Д. Виселко (метод занурення), Г.О. Китайгородської і Г. Лозанова (технології інтенсивного навчання), В.Л. Леві (метод активації), О.О. Паршикової і В.В. Черниш (комунікативно-ігровий метод навчання), Н.Ф. Бориско і В.В. Сафонові (проблеми соціокультурної компетентності), І.Ю. Шехтера (інтерактивно-ігровий метод) та ін.

Пізнання людиною нового, з самого її народження і впродовж всього життя, іде через репрезентативні системи. Р. Ділтс визначає репрезентативні системи як п'ять відчуттів, що задіяні в стратегії розумової активності: зорову, слухову, кінестетичну, нюхову і вкусову [15, с. 35-40]. Педагоги-новатори намагалися активізувати механізм сприйняття і запам'ятовування інформації за допомогою рецепторних подразників (зорових, органів нюху, тактильних чи інших), індивідуальних для кожного виду тварини чи людини, запрограмованих генетично. Імпрінтинг – фіксація певної інформації в пам'яті. Термін був вперше запропонований К. Лоренцом. Дослідженням імпринтів людини займалися Т. Лірі, Р. А. Уїлсон, Р. Ділтс. Нервова система людини послідовно проходить стадії еволюційного розвитку. Вчені виділяють третю стадію/програму еволюційної моделі від якої залежить розвиток мозкових імпринтів: семантичних і вербальних. Від цієї біопроеграми залежить розвиток вміння розуміння символів і ефективної їх обробки, тобто мовлення і мислення. Поділяючи точку зору учених, вважаємо, що репрезентативні системи є важливою складовою навчання і впливають на здібності студента [9, с. 101, 11].

Використання методики навчання за умови впливу на окремі репрезентативні системи студента розглядали такі дослідники, як Л.В. Волошина, С.А. Волошин, Гі Капель, К. Комт, П. Пімслер та інші. Методикам активного навчання присвячені роботи Р. Вельдера, Р. Ділтса, А. Зільбермана, К. Фопель. Однак питання потенціальної можливості залучення лексичної компетентності в читанні і значення репрезентативних систем студентів за умови АМН ІМ не було широко опрацьоване, що і зумовлює актуальність статті.

Формулювання цілей статті... Мета даної статті полягала у визначенні впливу репрезентативних систем студента при АМН і лексичній компетентності зокрема, описання основних характеристик АМН і охарактеризування типів фахових знань.

Для досягнення поставленої мети виділяємо такі завдання: охарактеризувати АМН, визначити роль і місце в вивченні ІМ, описати репрезентативні системи, розглянути фахові знання та їх роль у освітньому процесі, визначити основні психологічні складові впливу моделі активного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження... Досягнення науки і техніки 21 століття постійно і швидко змінюють сучасність і суспільство. Тотальна комп'ютеризація, нові технології, глобалізація, постійно зростаючий обсяг інформації вимагають нових підходів до використання новацій. Держава і суспільство самодостатні і конкурентноспроможні тоді, коли всі складові – економіка, управління, інші інститути відповідають вимогам прогресивного сьогодення.

Сьогодні вже мало оцінювати лише наявність і обсяг знань студента, треба вивчити всі аспекти навчання – цілі, зміст, принципи, методи та форми організації навчання, розвиток особистості в процесі навчання, самооцінку, мотивацію тощо. Необхідно надати підтримку нашій молоді у можливості розширення своїх фахових знань, беручи за основу тенденції сучасного світу: безмежну швидкозростаючу кількість інформації і обмеження в часі на її вивчення. Роль викладача як менеджера виходить на перше місце: задавати напрямок навчання, правильного вибору і опрацювання матеріалу. АМН, що включають методи проєктів, моделювання професійних ситуацій, рольові та ділові ігри, проведення «круглих столів» тощо, допомагають розвиватися студенту творчо, досягаючи необхідного рівня лексичної компетентності в професійно орієнтованому читанні ІМ.

Проаналізувавши програму вступного випробування до магістратури з ІМ Київського національного університету будівництва і архітектури, виокремлюємо необхідну лексичну компетентність в професійно орієнтованому читанні ІМ, а саме:

- розуміння загальнобудівельних текстів та знаходження правильного еквіваленту перекладу речень;
- знаходження конкретної інформації, що пов'язана з предметом навчання;
- навчання лексичного мінімуму відповідної спеціальності;
- володіння інформацією з загальнономовленнєвої та фахової тематики.

Необхідно надати характеристики різним типам фахових знань, щоб мати уяву які фахові знання можуть опанувати студенти. Слідом за К. Фопель виділяємо три типи фахових знань:

1. поверхневі знання (звичайно отримуються з підручників і довідників: факти, інформація, імена, дати);
2. технічні знання (орієнтовані на особливості конкретної діяльності і відомості, які необхідні для ефективної її реалізації: професійні вимоги, які допомагають опанувати ту чи іншу спеціальність і обмежені рамками свого предмету);
3. динамічні знання (дозволяють експериментувати, фантазувати, приносять задоволення, бажання спілкуватися і обмінюватися інформацією з іншими) [7, 12 с. 14]

Вважаємо за необхідне виділити технічні і динамічні знання для дослідження, як основні для бакалаврів і магістрів технічних спеціальностей при вивченні ІМ, оскільки студенти четвертих і п'ятих курсів університету мають досвід технічних знань рідною мовою. Таким чином можна використовувати комплексний досвід студента для розширення знань ІМ комбінуючи технічні і динамічні знання. Беручи за основу вимоги до випускника вищого освітнього закладу, де наголошується на володінні майбутнім інженером саме технічними знаннями ІМ і

приділяється основна частина вимог саме до наявності технічних знань, вважаємо за необхідне не виокремлювати технічні знання ІМ, а поєднувати їх з динамічними знаннями, створюючи атмосферу для рівноправного вільного обміну думками в процесі навчання.

Динамічні знання не є живою енциклопедією з сухою «надиктовкою» слухачам своїх знань, а створюють атмосферу для відкритого спілкування рівноправних партнерів, знімають напругу і супротив навчанню, що значно підвищує ефективність навчального процесу. Динамічні знання перш за все відрізняється тим, що в опануванні їх сам студент відіграє вирішальну роль. Це цікава справа і хочеться до деталей вивчити матеріал, терміни, положення. Динамічне знання стає частиною нашої особистості. Те, що є цікавим, вивчається легше і продуктивніше, не викликає швидкої втоми, воно підвищує якість свого особистого «Я» з потребою самовдосконалення і самоосвіти. Динамічні знання посилюють бажання поділитися цікавою інформацією. Має місце мотивація, оскільки вчитися подобається [11, с. 19-26]. Репрезентативні системи, як головні, що відповідають за процес первинного швидкого запам'ятовування і подальшого довгострокового запам'ятовування, дуже важливі для окремої особистості.

Вивчаючи методики навчання за умови впливу на окремі репрезентивні системи студента і досліджуючи стратегію швидкого запам'ятовування матеріалу, нами було проведено опитування студентів IV курсу галузі будівництва та цивільної інженерії Київського національного університету будівництва і архітектури при різних способах подання словесного матеріалу.

Кількість учасників опитування:

52 студента IV курсу (ТВ 41 – 17, ТВ 42 – 17, ТВ 43с – 18)

Матеріал використаний у процесі опитування:

Артемчук Г.І., Ніколаєва С.Ю. Тести для всіх, хто вивчає іноземні мови: Посібник / Г.І. Артемчук, С.Ю. Ніколаєва // Тест для визначення переважаючого типу запам'ятовування. – К. : Ленвіт, 2003. – С. 143. За матеріалами опитування виділена провідна репрезентативна система, що задіяна в стратегії швидкого запам'ятовування слів студентами при різних способах подачі словесного матеріалу.

У результаті опитування підтвердилося ствердження Р. Ділтса про лідерство однієї репрезентативної системи для швидкого запам'ятовування. Учений акцентує увагу на динамічному навчанні за умови розвитку чуттєвих репрезентативних систем студента. Для швидкого запам'ятовування зазвичай обирається зоровий, слуховий чи кінестетичний ключ доступу до провідної репрезентативної системи студента. Можливе оперування декількома репрезентативними системами. У більшості випадків у стратегії швидкого запам'ятовування одна з репрезентативних систем задіяна більше: зорова, слухова чи кінестетична. Тобто щоб студент міг максимально ефективно засвоїти подану інформацію, викладач має застосувати правильний ключ доступу до провідної репрезентативної системи студента [15 с. 95-120].

При цьому студенти, що показали найвищий рівень запам'ятовування (10 балів), отримали високі бали по двох і більше способах подання матеріалу (від 7 до 9 балів). Більшість опитаних показали вищий рівень зорової пам'яті. Нижчими були показники рівня моторно-слухової і комбінованої пам'яті.

Результати опитування:

середні показники різних типів пам'яті у студентів IV курсу галузі будівництва та цивільна інженерія за десятибальною шкалою (високий обсяг пам'яті – 10 балів, нормальний – 5-6, низький – 1-4):

- рівень слухової пам'яті – 6,88; рівень зорової пам'яті – 7,38;
- рівень моторно-слухової пам'яті – 5,85;
- рівень комбінований – 6,23.

Р. Ділтс вважає, що стратегія довгострокового запам'ятовування є найбільш ефективною за умови передачі інформації від одного відчуття до інших репрезентативних систем. Дослідник наголошує на необхідності розвитку різних репрезентативних систем студента. Чим більше репрезентативних систем задіяно, тим краще студент запам'ятає матеріал. В процесі опитування виявилось, що студенти які показали найвищий рівень запам'ятовування (10 балів) при одному зі способів засвоєння матеріалу, отримали також високі бали по двох і більше інших способах подання матеріалу. (від 7 до 9 балів). Вважаємо необхідним звернути увагу на той факт, що комбінації різних репрезентативних систем, задіяні одночасно в момент запам'ятовування матеріалу не дають високого результату:

- рівень моторно-слухової пам'яті – 5,85;
- рівень комбінований – 6,23.

Ґрунтуючись на результатах проведеного опитування, нами було визначено зорову репрезентативну систему як провідну, що задіяна в стратегії швидкого запам'ятовування студентами IV курсу галузі будівництва та цивільної інженерії Київського національного університету будівництва і архітектури при різних способах подачі словесного матеріалу. Також слід взяти до уваги розвиток інших репрезентативних систем студента, що сприяє тренуванню довгострокової пам'яті. Оскільки рівень слухової пам'яті студентів виявився достатньо високим 6,88,

а зорову репрезентативну систему виокремлюємо як провідну, вважаємо необхідним звернути увагу саме на розвиток і тренування слухової і зорової репрезентативних систем студентів, не комбінуючи їх між собою.

Розділяємо думку М. Дяченко-Богун відносно завдань навчання в сучасних умовах, що є не стільки оволодінням знаннями, вміннями і навичками з обраної спеціальності, як підготовкою студентів до самоосвіти, розвитком у них інтересу до навчання і формування пізнавальних потреб. Науковець зауважує, що АМН дозволяють досягти поставлених завдань і сприяють особистісному і професійному зростанню студентів [8, с. 78]. Міжнародне спілкування, аналіз новітніх технологій, обмін думками і досвідом можливий лише за умови достатніх знань ІМ і сформованості студента як різносторонньої самостійної особистості.

Існує ціла низка методів, що сприяють опануванню фахових знань ІМ і дозволяють активно збагачувати лексичну складову ІМ студента: «майстерня» (*Workshop*), семінари, конференції, лабораторії, коучінг (*Coaching*), система П. Пімслера, синергічний метод, мовний міст та ін. Інтернет мережа пропонує багато сервісів, що живлять динамічні знання студента. Зокрема, електронна пошта (*Email*), чат (*chat*), форум, блог (*Blog*), твіттер (*Twitter*), соціальні мережі (наприклад, *Social networking, Facebook*), вікі (*Wiki*), закладки (*Bookmarks, social bookmarking*), веб-квест (*Web-quest*), а також подкаст (*Podcast*), скайп (*Skype*) та ЮТьюб (*YouTube*).

У 50-х рр. минулого століття в сфері освіти з'являється нова активна форма навчання – «майстерня» або *Workshop*, що відрізняється від добре знайомих курсів, конференцій, гуртків, семінарів, тощо. Це інтенсивний навчальний захід, на якому учасники навчаються перш за все завдяки своїй активній роботі. В центрі уваги самостійне навчання кожного з інтенсивною групою взаємодією. Акцент робиться на отримання динамічного знання. Слухачі можуть самі визначити мету навчання, але й несуть відповідальність за результати навчального процесу. За часом *Workshop* проводиться від однієї години до тижня. Найважливіша його характеристика – це різнобарвність. Будь який добре організований *Workshop* передбачає сукупність різних методів, які активізують учасників, роблячи з них не простих пасивних слухачів, а шляхом отримання активного досвіду і особистих переживань [12, с. 17].

Ще одним методом навчання є тренінги – лабораторії. Під лабораторією ми розуміємо тренінги, на яких учасники вивчають перед усім свою поведінку, аналізують її і при необхідності змінюють. Час проведення такого виду навчання 1-2 дні. Робота з цілями, взаємна допомога, усвідомлення особистих цілей, погляд на ситуацію зі сторони.

Семінар – це навчальний захід, основною метою якого є отримання знань. Експерти передають слухачам знання, а під час подальшої дискусії ці знання поглиблюються і краще засвоюються слухачами. Семінар передбачає наявність в учасників базових знань, бо не дає інформацію в готовій формі, а є продуктом активної діяльності самих учасників.

Конференція передбачає:

- аналіз актуальних проблем и пошук шляхів їх вирішення,
- презентацію нових технологій, стратегій, цілей чи продуктів,
- укріплення співробітництва різних груп,
- підвищення мотивації учасників [12, с. 23].

Так для удосконалення і практики знань ІМ, досить ефективним є проект TED TALKS. Він складається з виступів людей, носіїв мови, вони цікаво розповідають про свій досвід в різних галузях, досягнення, життєві позиції, що підвищує зацікавлення слухачів. Сайт конференцій TED надає можливість відвідувачам переглянути виступи із субтитрами багатьма мовами.

У 70 роках минулого століття виник ще один самостійний напрямок в системі освіти – коучінг (*Coaching*), осучаснений аналог більш відомого нам «репетиторства».

Основа методики знаходяться в спортивному тренерстві, позитивній, когнитивній і організаційній психології, в уявленні про усвідомлене життя й можливостях постійного розвитку і удосконалення людини.

Сама система коучінг має безліч трактувань і визначень:

- процес створення можливостей полегшення руху людини до цілей із задоволенням від процесу опанування навичками і отриманих результатів,
- створення умов для всебічного розвитку особистості,
- мистецтво підвищення результативності навчання і розвитку,
- розкриття потенціалу особистості з метою одержання максимально ефективного результату.

В 80-х роках минулого століття коучінг розповсюджується на Європу, першою країною, де коучінг зайняв значне місце стала Велика Британія, де цей напрямок став офіційною методикою навчання в цілій низці навчальних закладів різного профілю освіти. На сьогодні система коучінгу найбільш поширена в США і Японії. В Україні цей метод відносно новий. Лише в 2006 році під егідою International Erickson University of Coaching in Ukraine були відкриті перші школи коучінгу, в основному, в системі бізнесу, колективних відносин, тощо (erickson.com.ua).

Ключовим елементом коучингу є усвідомлення, що стає результатом посилення уваги, концентрації і чіткості у виконанні завдань. Усвідомлення – це здатність відбирати і сортувати факти і інформацію за ступенню важливості і корисності. Усвідомлення значення відповідальності за виконання задач і планів, як викладача так і студента, має важливе значення в системі коучингу. Система коучингу формувалась під впливом багатьох наук – психології, педагогіки, теорії лідерства та ін.

У другій половині минулого століття з'явилась ціла низка авторських методик і «шкіл» по вивченню ІМ, розроблених окремими фахівцями чи цілими колективами учених, частина не знайшла свого широкого застосування і залишилась лише в переліку методик, а інші набули широкого розповсюдження і успішно застосовуються і удосконалюються і нині.

Так, наприклад, в Радянському Союзі був дуже поширений метод І. Давидової – вивчення англійської мови шляхом прослуховування аудіозаписів з окремими розмовними темами. Методу приписували буквально магічний вплив на слухачів, стверджувалось, що ефективними є лише аутентичні аудіозаписи, переписані варіанти начебто не мають навчального ефекту. Автори стверджували, що для досконалого вивчення ІМ достатньо прослуховувати одну тему 1-2 рази на день, сумарно не менше 12 разів на тиждень, навіть під час сну. У транспорті, на вулицях, місцях відпочинку можна було побачити людей в навушниках з зосередженими на вивченні мови обличчями. Але і цей метод не мав стовідсоткового позитивного результату. До речі, І. Давидова позиціювалась в колишньому СРСР, як «піонер» цього напрямку навчання.

Але з'ясувалось, що до І. Давидової франко-американський лінгвіст П. Пімслер (1927-1976) розробив більш досконалий метод, який базувався на вивченні ІМ шляхом прослуховування складних фраз, речень, діалогів записаних на аудіокасетях з паралельним голосовим і текстовим супроводом для кращого засвоєння матеріалу. Також система передбачала повторення слів і фраз через визначені проміжки часу. Це, за думкою автора, виключає чисто механічне запам'ятовування слів і фраз, а робить процес навчання більш творчим і цікавим. Також ученим була розроблена система визначення мовних здібностей учнів, на основі якої була створена Шкала мовних здібностей Пімслера (PLAB), яка успішно застосовується і в наш час. Автор проаналізував і фізіологічне підґрунтя своєї теорії – активація одномоментно декількох аналізаторів. Під час прослуховування аудіозаписів задіяні артикулярний і слуховий аналізатори, при навичці читати і писати – візуальний (зоровий).

П. Пімслер був першим, хто зацікавився учнями з проблемами з вивчення ІМ при успішних і, навіть, відмінних результатах з інших дисциплін («*Underachievement in Foreign Language Learning*»).

Система П. Пімслера не передбачала ідеального рівня знання ІМ, цілком достатнім був середній рівень для досить вільного спілкування з носіями мови.

Подальший розвиток і вдосконалення метода П. Пімслера пов'язаний з колективною працею компанії «Rosetta Stone inc». Це вивчення ІМ з допомогою комп'ютерних програм. В програмах задіяні комбінації текстів, зображень і звукового супроводу без застосування пояснень і словників. Автори порівнюють свою систему з природним інтуїтивним шляхом опанування дитиною першої (рідної) мови.

В системі П. Пімслера використовуються авторські новації – фото, малюнки з текстовим і голосовим супроводом з активною участю і контролем студента, системою оцінювання.

Нові концепції навчання, навіть, стосуються і обладнання приміщення, бажано так розташувати столи і стільці, щоб студенти бачили один одного, а також викладача або ведучого. Окрім традиційних наочних засобів додаються речі для надання особливого позитивного настрою и збуджуючі фантазію – музичний супровід, образотворче мистецтво – все, що спонукає до творчості.

Синергійний метод ученого-психоаналітика Р. Вельдера заснований на здатності пам'яті до миттєвої фіксації інформації при поєднанні вербального (мовного) впливу разом з емоційно-змістовним підходом до навичок логічного мислення. Цей метод розкриває творчі ресурси людини шляхом занурення в іноземне середовище.

Мовний міст – цей метод базується на результатах сучасних досліджень нейрофізіології і на фізіологічних особливостях мозку людини. Автор цього методу А. Зільберман вважає, що насправді людина мислить не рідною мовою, а «кодовою» мовою асоціацій і образів, які лише пов'язані з рідною мовою. І це є підсвідомий процес, що не залежить від пам'яті і сутність методу полягає в формуванні автоматичного зв'язку ситуацій чи образів з англійським словом чи виразом. [12, с. 14]

Можливості інтернет мережі надають потужне підґрунтя для вивчення ІМ. Зокрема можна виділити такі сервіси, що дозволяють практикувати і вивчати такий вид мовленнєвої діяльності як читання: електронна пошта (Email), чат (chat), форум, блог (Blog), твіттер (Twitter), соціальні мережі (наприклад, Social networking, Facebook), вікі (Wiki), закладки (Bookmarks, social bookmarking), веб-квест (Web-quest), а також подкаст (Podcast), скайп (Skype) та ЮТьюб (YouTube), де читання не є провідним у використанні цих сервісів, але потенціальна можливість розвитку читання присутня [13, с. 18; 14, с. 17].

Ті, хто має базові знання англійської мови можуть додатково удосконалювати знання мови за допомогою супутникового телебачення. English Club channel, який надає навчальний контент для аудиторії всіх рівнів знань, віку і кола інтересів. Це багато просвітницьких програм, фільмів з субтитрами, тощо.

Duolingo – це американський проект, основою якого є гра з письмовими вправами, диктантами, переказми з заохоченням слухачів оцінювальними балами.

Busuu – міжнародна соціальна мережа, що поєднує бажаючих вивчити мову шляхом спілкування з носіями мови, вивчати окремі теми, граматику за допомогою комп'ютерів чи смартфонів.

Чати – це також спілкування чи переписки за допомогою перекладача з пошуком цікавого співрозмовника по скайпу, за програмою SharedTalk, чи InterPals Penpals. Це повноцінна соціальна мережа з пошуком нових друзів, обміном фотографіями,

Підводячи підсумки викладеного вище, треба наголосити, що всі сучасні методики є синтезом всього попереднього досвіду, починаючи з емпіричних спостережень і перших «сократичних і платонівських шкіл древньогрецьких філософів (Сократа, Платона, Аристотеля), просвітителів середньовіччя (Яна Камінського, Йоганна Генріха Песталоцці та ін.) і педагогів недавнього минулого (К.Д. Ушинського, В.О. Сухомлинського та ін.) та досягнень сучасної педагогіки (Г. Громико, І. Давидової, М. Замяткіна, Г.А. Китайгородської, О.О. Паршикової, Д. Петрова, К. Фопель, В.Ф. Шаталова, І.Ю. Шехтера та ін.)

Проблема формування спільних психологічних ознак впливу активних методів є актуальною, оскільки надає можливість «відкрити» студента для навчання, сприяє активному розвитку внутрішніх здібностей і стратегій. Грунтуючись на результатах проведеного аналізу робіт зарубіжних і вітчизняних учених, присвячених проблемам психології АМН, проведеного ретроспективного аналізу результатів впровадження АМН та проаналізувавши психологічні механізми і їх вплив на студента, нами було визначено специфіку функціонування психологічних механізмів у вивченні ІМ за умови активних методів.

Р. Ділтс розглядає активне/динамічне навчання як навчання через досвід. Аналіз психологічних механізмів АМН ІМ дозволяє виділити такі основні складові, що виокремлює Р. Ділтс як психологічні рівні впливу на динамічне навчання:

- зовнішнє середовище, динаміка зовнішнього середовища,
- амотивація і направлені дії (чому навчився?),
- аспект як навчання (розвиток внутрішніх здібностей і стратегій).

Р. Ділтс вважає що внутрішні здібності і стратегії студента, це не тільки зір і слух, але і рухи і відчуття, що так само важливо як наші очі і вуха. Традиційне навчальне середовище підкреслює саме зір і слух, але інші відчуття важливі для навчання. Наприклад «розсудливе мислення» (при навчанні орфографії і рахуванні задіяний не тільки зір і слух). Люди навчаються пропорційно тому наскільки вони використовують свої відчуття. Наші здібності підключають наші переконання і цінності до нашої поведінки [15, с. 16-24].

К. Фопель визначає такі основні складові функціонування психологічних механізмів у вивченні ІМ за умови активних методів:

- розслаблена увага» (відсутність страху, сприйняття знання як важливого),
- занурення у комплексний досвід (розпізнавання знайомих патернів),
- суб'єктивна оцінка (включення свого досвіду в «картину світу», самооцінка) [11, с. 30].

Висновки... Наголошуємо на необхідності звертати увагу на психологічні особливості впливу активних методів у процесі динамічного навчання з урахуванням провідних репрезентативних систем студентів, оскільки знання закономірностей сприйняття, осмислення, різних видів пам'яті, уваги, занурення у комплексний досвід і активна оцінка допомагають студенту швидко опанувати нову лексику і надають підтримку у розумінні текстів ІМ.

Вважаємо, що тренування різних видів запам'ятовування має свої позитивні переваги у вивченні та викладанні ІМ студентам технічних спеціальностей, та має свої перспективи, які ми вбачаємо у розробленні теоретичних засад навчання майбутніх інженерів іншомовної лексичної компетентності у професійно орієнтованому читанні з урахуванням комплексного досвіду студентів спеціальності будівництво і цивільна інженерія.

Використана література:

1. Артемчук Г.І. Тести для всіх, хто вивчає іноземні мови : [посібник] / Г. І.Артемчук, С. Ю. Ніколаєва // Тест для визначення переважаючого типу запам'ятовування. – Київ : Ленвіт, 2003. – 168 с.
2. English for Specific Purposes (ESP) National Curriculum for Universities : [прогр.] / укладачі: Г. Є. Бакаєва, О.А. Борисенко, І.І. Зуєнок, В.О. Іваніщева, Л. І. Клименко, Т.І. Козимирська, С. І. Кострицька, Т.І. Скрипник, Н.Ю. Тодорова, Ф.О. Ходцева // – Київ : Ленвіт, 2005. – 119 с.
3. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін.; за загальн. ред. Ніколаєвої С.Ю. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: Підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О.Б. Бігич, Н.Ф. Бориско, Г.Е. Борецька та ін.; за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – Київ : Ленвіт, 2013. – 590 с.

4. Волошинова Л.В. Аудіовізуальні мистецтва в системі професійної мовної підготовки майбутнього фахівця у сфері міжнародних відносин: дис. – ...канд. пед. наук : 13.00.04 / Волошинова Людмила Вікторівна. – К., 2004. – 203 с.
5. Волошинов С.А. Алгоритична підготовка майбутніх судноводіїв з системою візуальної підтримки в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища: дис. – ...канд. пед. наук : 13.00.04 / Волошинов Сергій Анатолійович. – Харків, 2012. – 201 с.
6. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичківська // Навч. посіб. – Київ : Академвидав, 2004. – 320 с.
7. Дружинин В.Н. Психология : [учебник для гуманитарных вузов] / В.Н. Дружинин. – Москва, Харков, Минск : Издательский дом «Питер», 2001. – 656 с.
8. Дяченко-Богун М. Активні методи навчання в вищому навчальному закладі / М. Дяченко-Богун // Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки, 2014. – Вип. 14. С. 74-79.
9. Лири Т. Семь языков бога / Т. Лири // Перев. с англ. – Київ : Янус – Москва : Пересвет, 2001. – 224с. (Timothy Francis Leary. Chaos and Cyber Culture 1995)
10. Смолкин А.М. Методы активного обучения /А.М.Смолкин. – Москва : Высшая школа, 1991. – 176 с.
11. Фопель К. Эффективный воркшоп. Динамическое обучение : [пер. с нем.] / К. Фопель – Москва : Генезис, 2003. – 368 с.
12. Хорн Г. Память, импринтинг и мозг. – Москва : Мир, 1988. – 343 с.
13. Черниш В.В. Интернет-технології у професійній діяльності вчителя: вивчаємо та викладаємо іноземні мови: Посібник / В.В. Черниш // – Київ : Ленвіт, 2011. – 64 с. – (Бібліотечка журналу «Іноземні мови». – Вип. 4).
14. Черниш В.В. Інформаційно-комунікаційні засоби професійно-педагогічного спілкування та навчання іноземних мов: Посібник / В.В. Черниш // – Київ : Ленвіт, 2012. – 64 с. – (Бібліотечка журналу «Іноземні мови». – Вип. 1).
15. Dilts R.V., Epstein T.A. Dynamic Learning / R.V.Dilts, T.A.Epstein – Meta Publications, 1995 – 426 p.

Рубцова С.В.

ПОТЕНЦИАЛ ФОРМИРОВАНИЯ У СТУДЕНОВ ОТРАСЛИ ГРАЖДАНСКОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО АКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ АНГЛЯЗЫЧНОЙ ЛЕКСИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ЧТЕНИИ

В статье проанализированы и описаны основные характеристики активных методов обучения иностранного языка, которые способствуют достижению необходимого уровня лексической компетентности в профессионально ориентированном чтении. Рассмотрены типы профессиональных знаний и их роль в образовательном процессе и обучении иностранному языку будущих инженеров гражданского строительства. В соответствии с результатами проведенного опроса студентов IV курса отрасли строительства и гражданской инженерии Киевского национального университета строительства и архитектуры при разных способах подачи словесного материала [1, с. 143], определена лидирующая репрезентативная система, задействованная при стратегии быстрого запоминания слов студентами при разных способах подачи словесного материала. Указывается на необходимость учитывать знания закономерностей восприятия через лидирующие репрезентативные системы студента в процессе активных методов обучения, поскольку учитывая закономерности восприятия через лидирующие репрезентативные системы, их осмысление, развитие различных видов памяти, внимания, погружения в комплексный опыт и активная оценка помогают студенту быстро овладевать новой лексикой и облегчают понимание текстов на иностранном языке.

Ключевые слова: активные методы обучения иностранному языку, динамическая модель обучения, психологические механизмы, импринтинг, репрезентативная система.

Rubtsova S.V.

THE POTENTIAL OF FORMATION OF ENGLISH LEXICAL COMPETENCE IN READING DURING ACTIVE FOREIGN LANGUAGE LEARNING FOR STUDENTS OF CIVIL ENGINEERING

Researchers have shown that psychological nature of personality is a very important constituent part of an active learning process. The knowledge of psychological characteristics of students allow to provide the best approaches for dynamic learning. Purpose. To determine the features of the active learning process in different teaching methods of foreign language learning; to identify the peculiarities of psychological mechanisms as well as the characteristics of functioning the leading representative systems. Methods. Reviewing the studies on psychological problems of active learning conducted abroad and in Ukraine with the view to analyzing existing scientific concepts of foreign language learning activity; providing tests for students of civil engineering that allow to identify their strong and weak points in memorizing new vocabulary. Results. This study revealed that knowledge of psychological characteristics and mechanisms of active learning gained while the knowledge of representative systems functioning has a positive impact on comprehension of new information. General psychological mechanisms of active learning such as perception, thinking, different types of memory, previous experience, critical thinking, etc. help students in vocabulary learning and reading comprehension of scientific and technical texts. Conclusion. To sum up, it was found that an understanding of the concept that dynamic learning activity should be viewed as students' previous experience, sphere of their professional interests, and their leading representative systems functioning. All of this knowledge will provide an effective encouragement in foreign language learning of different engineering fields.

Key words: active learning, dynamic learning, psychological mechanisms, imprinting, representative system.

Подано до редакції 27.02.2018.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук, проф. Т.І.Петровую